

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Galeoti Martii Narniensis De Homine Libri Dvo

Galeottus <Martius>

Basileae, 1517

Pvlmo

urn:nbn:de:hbz:466:1-31834

ad precordia, cum pulmone committitur: quam quidam anti
Trachia. qui Trachiam uocant.

EXTA

HIS expeditis, consequens est ut ad alia descen
damus. Et interiorem thoracem hoc est truncum
in duas partes secabimus, in exta scilicet & uiscera,
una cum liene & iecore. nam hæc separatur
quodam membrana satis dura, quam greci diaphragma,
nostri uero transversum septum nuncupant. Cornelius
at sub corde atque pulmone transversum ex ualida membra
na septum est. Hoc igitur a parte superiori habet pulmonem
& cor, quæ proprie exta ab extando dicuntur. A parte ue
ro inferiori iecur & lienem, de quibus postea dicemus latius
sed prius de pulmone, deinde de corde nobis sermo erit, &
unum tamen ante dixerimus. Exta, ut dictum est, proprie cor
& pulmo dicuntur, quia in parte superiori locantur, & lien
& iecur hoc nomine appellantur, quoniam supra inferiora
intestina locantur. Vergilius in Georgicis,
Pinguiaque in ueribus torrebimus exta columnis,
omnia simul complexus est. Romanorum religio semper exto
rum caput putauit iecur. unde Festus hæc omnia exta dici pu
tauit, quia dijs profecantur qui extant eminentque, ut non al
tu dicta putarit, sed ab officio.

PVLMO

Pulmo.
Fibræ.

PVLMO de natura sui spongiosus, & ideo est
spiritus capax, diuiditur ad similitudinem ungu
læ bouis. Et duæ illæ partes pulmonis fibræ uo
cantur

cantur, sicuti in omnib⁹ uiscerib⁹. nam cordis & iecoris fibræ dictæ sunt in quas iecur ipsum diuidit. unde Vergili⁹ sexto.

Nec fibris requies datur ulla renatis.

Et pulmonis fibras dici testatur Cornelius his uerbis, A tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras unguæ bubulæ modo diuiditur. Hoc igitur pulmone respiramus. Vnde Persius,

Quod pulmo animæ prælargus anhelet.

Attollitur enim, spiritum attrahendo, & emittendo deprimatur. Hinc est quod qui superbiores sunt, ita ut grandescere cupiant, spiritum continent & intumescunt, ideo tumidi dicuntur superbi, habitu corporis ad animū translato. Huius rei non ignarus Persius dixit, Tumidi.

An deceat pulmonem rumpere uentis,

Stemmata quod Thusco ramum Millesime ducis?
Ea enim superbiæ conditio est, ut hominem tumefaciat, ea quam diximus ratione. Vnde in sacris literis, Scientia inflat, id est, talem & tantum uideri animo facit, qualem ac quantum corporis indicat inflatio. Sicut enim corporaturæ futili incremento alios excellere concupiscit, ita uanitate animi præstare uanissimus exoptat, qui huiusmodi mores habet. Et in hunc sensum locutus uidetur Persius,

Superbia tumefacit

Neq; enim mihi cornea fibra est.

Ac si dicere uellet, intumescit plerumq; laudis amore correpta. Dicuntur etiam pulmones numero pluratiuo. Plautus in curculione, Renes dolent, pulmones distrahuntur. Licet Cicero in quinto ad Herennium, Hæc itaq; anhelans ex animis pulmonibus præ cura spiritus ducebatur, dici arbitretur per colorem, intellectionē, cum de uno duntaxat pulmone intelligatur. Ego uero sic dici a Plauto & alijs arbitror, quia
s in duas

Pulmones.

**Pulmo-
nis suppu-
rationes.** in duas (ut diximus) fibras resoluitur. In pulmone fiunt ple-
runq; suppuraciones. nam tam a capite, q̄ a multis corpo-
ris partibus ad hunc humores defluunt. ipsumq; exulce-
rant, & hinc nascit̄ tabes. sic enim uocatur latine, quā Græci

Tabes. teste Cornelio, phthisim nominant. Iuuenalis,
Phthisis.

Et phthisis & uomice putres.

Ex hoc igit̄ quia pulmo tabescit, frequēs tussis est, & sangui-
nis screatus. qui si in ignem iacit̄, mali odoris est. Qui igitur
de hoc dubitant morbo, hac nota utuntur. Sed quo pacto
hoc malo homines contabescant, dare ostendit. Ouidius,
Cernis ut e molli sanguis pulmone remissus

Ad Stygias certo limite ducat aquas.

Est enim incurabilis morbus. Tabes, pulmonis portionem
uiciatam indicat. Cum totus uero pulmo afficitur, alius est
morbis quē Græci πνευμονιατικόν uocant, Nostri uero pul-
monaria. & tam de animante q̄ morbo dicunt, L. Columel-
la octauo, Quem pulmonariam & suam curari conuenit. Et
medici quandā herbam pulmonariam nuncupant folijs mol-
libus, albo maculatis, ob huius similitudinē, Cum pulmo

**Pulmo-
naria.** uiciatus est, ex pulmone fiunt suspiria, quæ etiam suspiratus
dicuntur. Ouidius, Et suspiratibus haustis.

Suspiria.
Suspirat⁹
Suspirare Suspirare em̄ manifestæ significationis est. & unde fiat, ne-
mō fere ignorat. nam quæ mente cōcipiunt̄, retento spiritu
hominē inflant. & si uerbo nō exprimunt̄, necessitate urgen-
te hominē rumperēt, nisi in uentū mentis cōcepta exhalent.

**Suspi-
riofus.** ex quo homines sic affecti onere quodā leuant̄. cōceptā em̄
rem in uentū efflant. Sed a suspirio suspiriosus deriuatur. Is
**Asthma-
ticus.** em̄ dicit̄ cui uiciosa est respiratio, quē Græci Astmaticum
uocant. In eo enim difficultas spirandi est. Plinius uigesimo
naturalis

naturalis historiae, Suspiriosis coctum aliqui & crudum in lacte dederunt.

COR

COR ceteris animantibus in medio pectore, homini uero est infra laeuam mamillam. quod quidem in homine, sic ut prius format, ita nouissime moritur. Tradunt etiam ueteres id in homine usque ad quinquagesimum annum crescere, duabus dragmis in annos singulos, & post quinquagesimum ab eo tantum detrahi, & hominem ultra centesimum annum non uiuere defectu cordis, & ut tradidere Aegyptij. Sed cum quidam centesimum annum excessisse legant, astrorum rationi id tribuit. Cordis radices dictae sunt, ubi latius est, & alligat, ubi quoque fibras habet. Inferior uero pars ubi acuminat, mucro cordis appellat. Si cordis igitur radix uergit ad dextram propter caliditatem, dextra utentem facit. Si ad sinistram, sinistrum. Si uero aequo pendet libramentum, aequimanum facit. Et in ipso corde cauernulae, sicuti in cerebro uentres quoque appellantur. Est & membrana quam Latini, quia cordi praetendit, praecordia numero pluratiuo, genere neutro, dixerunt. licet haec membrana, apud ueteres aliquando pro membris interioribus reperiatur, Ouidius primo metamorphoseon, Mollia cinguntur tenui praecordia libro. Interdum pro ore stomachi. Sic enim fit, quia ex loco uicino sumitur denominatio. Sed praecordia graeci φρενας uocant. Haec enim ut diximus cordi praetendunt. Et omnia uiscera principaliora, in membranis propriis ac uelut uaginis inclusit prouident natura. In praecordiis est sedes hilaritatis. Nam legitur traiecta praecordia morientibus gladiatoribus cum risu mortem attulisse.

Cor
Cor ho/
mini in/
fra laeuam
mamilla.

Cor cre/
scit, & de/
crescit.

Mucro
cordis.
Dextri,
aut sini/
stri, aut
ambidex/
tri unde
Ventres
cordis.
Praecor/
dia.

In pra/
cordijs
sedes hila/
ritatis.

s 2 Cuius